

צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנאה נפשו: ו ימטר על רשעים פחים אש

— זוהר תהלים —

כָּלֵל, לֹא רוּצָה אוֹתָהּ לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב וְרִשְׁעֵי וְאֵהָב חֲמָס שְׂנֵאָה נַפְשׁוֹ, וְדַאי. דְּכַר אַחַר שְׂנֵאָה נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (עמוס 1) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ, וּמִשׁוּם כֵּן צְדִיק יִבְחֶן.

בא רָאָה, כְּשִׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם, צָוָה אוֹתוֹ לְהִיטִיב לוֹ. נִתֵּן לוֹ חֲכָמָה, הִתְעַלָּה בְּדַרְגָּתוֹ לְמַעְלָה. כְּשִׁירַד לְמִטָּה, רָאָה תְּשׁוּקַת הַיֵּצֵר הָרַע וְנִדְבַק בּוֹ, וְשָׁכַח כֹּל מַה שֶּׁהִתְעַלָּה [שהסתכל] בְּכַבּוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל רַבּוֹ. בָּא נַח, בְּהִתְחַלָּה כָּתוּב (בראשית 1) נַח אִישׁ צְדִיק תָּמִיד הָיָה, וְאַחַר כֵּן יָרַד לְמִטָּה, וְרָאָה יֵין חֲזָק שֶׁלֹּא צָלוּל, מִיּוֹם אֶחָד, וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ וְהִשְׁתַּכַּר וְהִתְגַּלָּה, כְּכַתוּב וַיִּשֶׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתּוֹךְ אֶהְלֵה. בָּא אֲבָרְהָם, הִתְעַלָּה בְּחֲכָמָה, וְהִסְתַּכַּל בְּכַבּוּד רַבּוֹנוֹ. אַחַר כֵּן וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּרַד אֲבָרָם מִצְרִימָה לְגוֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ וְגו'. מַה כָּתוּב אַחַר כֵּן? וַיַּעַל אֲבָרָם מִצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנְּגִבָה, וְהִתְעַלָּה לְדַרְגָּתוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה שֶׁהִיְתָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם. בָּא יִצְחָק, מַה כָּתוּב? וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכַד הָרָעַב הַרְאֵשׁוֹן וְגו', וְהִלֵּךְ יִצְחָק וְהִתְעַלָּה מִשָּׁם אַחַר כֵּן בְּשָׁלוֹם. וְאֵת כָּל הַצְּדִיקִים בּוֹחֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְהַרִים אֵת רֵאשֵׁי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֵת דְּגָלוֹ שֶׁל אֲבָרָהָם בְּעֵינֵי כָלֵם. זֶהוּ שְׁכַתוּב נִסָּה אֵת אֲבָרָהָם. אַף כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְהַרִים אֵת דְּגָל הַצְּדִיקִים, הוּא בּוֹחֵן אוֹתָם לְהַרִים אֵת רֵאשֵׁי בְּכָל הָעוֹלָם. צְדִיק יִבְחֶן, מַה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׁמְתַרְצָה בְּצְדִיקִים, מַה כָּתוּב? (ישעיה נג) וְה' חִפֵּץ דְּכָאוֹ הַחֲלִי, וּבְכָאוֹהוּ. אָכֵל מִשׁוּם שְׂרִצוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִתְרַצָּה אֲלֵא בְּנִשְׁמָה, אָכֵל בְּגוּף לֹא. שְׁהָרִי הַנִּשְׁמָה דוֹמָה לְנִשְׁמָה שֶׁל מַעְלָה, וְהַגּוּף אֵינּוּ רְאוּי לְהֶאֱחֹז לְמַעְלָה, וְאֵף עַל גַּב שְׂדֵמוֹת הַגּוּף הַיָּסוּד עֲלִיּוֹן.

ובא וְרָאָה, בְּזִמְן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה מִנִּשְׁמַת הָאָדָם לְהַנּוֹת [להאיר] בָּהּ, הוּא מְכַה אֵת הַגּוּף כְּדִי שֶׁתְּשַׁלֵּט הַנִּשְׁמָה, שְׁהָרִי בְּעוֹד הַנִּשְׁמָה עִם הַגּוּף, הַנִּשְׁמָה לֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט. שְׁכַאֲשֶׁר יֵשׁ רַע [נשבר] לְגוּף, הַנִּשְׁמָה שׁוֹלֵטָה. צְדִיק יִבְחֶן, מַה זֶה צְדִיק יִבְחֶן? כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (ישעיה כח) אֲכַן בַּחֵן. כֵּן גַּם צְדִיק יִבְחֶן, מְחִזֵּק אוֹתוֹ. כְּאֲכַן בַּחֵן הַזֶּה שֶׁהִיא פְּנַת יְקָרָת, כֵּן גַּם צְדִיק יִבְחֶן. וְרִשְׁעֵי וְאֵהָב חֲמָס שְׂנֵאָה נַפְשׁוֹ (תהלים יא). מַה זֶה שְׂנֵאָה נַפְשׁוֹ? הִתְעַלָּה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא שְׁנַפְשׁוֹ שׁוֹנֵאת אֵת הָרִשְׁעֵי הַהוּא? אֲלֵא אוֹתָהּ דַּרְגָּה שְׁכָל הַנִּשְׁמוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ, שְׂנֵאָה נַפְשׁוֹ שֶׁל הָרִשְׁעֵי הַהוּא שֶׁלֹּא רוּצָה אוֹתָהּ